

Епископ др Атанасије (Јевтић), умировљени захумско-херцеговачки

+ + +

Криво (=неправославно) схватање Цркве и спасења у теорији и пракси епископа Артемија и групе монаха, његових ученика

Владика Артемије и група његових монаха – одметника од црквеног реда и канонског поретка, дакле од **заједнице Цркве у једној вери и љубави** – заступају еклисиологију која није само *sui generis* него је и искривљена, неправославна и цркворушитељска. Исто тако, заступају и погрешно схватање спасења у Христу, које је лично-саборна стварност само у Цркви као Телу Христовом и Заједници Духа Светога, на славу Бога Оца и спасење верног Народа Божјег. О томе ћемо даље рећи неку реч више.

Нема у Предању Православне Цркве никакве надлежности, свештене власти или јурисдикције *духовника* изван и изнад канонско-литургијске структуре епископоцентричне организације Цркве, дакле изнад канонских епископа и њихових епископских и саборних служби и надлежности (види азбуку православне еклисиологије при крају овог текста!).

Артемије тврди да он сада није више епископ својим монасима, али да им и даље јесте *духовник*, “духовни отац”. Ову тезу он развија нашироко – притом доста дрско – у својим

јавним иступима, отвореним писмима и сличним текстовима. То исто заступа и група његових следбеника, – тачније: њиме тако научених, позваних и подстакнутих на то, – одбеглих из канонске епархије монаха. (Ако им је веровати, набројали су свега педесет и девет монаха и монахиња, укључујући искушенике и искушенице, тојест највише једну трећину монаштва Рашко-призренске епархије, и то, махом, из њених северних предела.)

Владика Артемије неће да зна, као и у многим случајевима до сада, да свети канони (халкидонски и други) одређују статус монаха и манастира као статус у потпуној надлежности месног епископа. Као што су парохије под духовном влашћу надлежног епископа, тако су и манастири само и искључиво под епископом. Они могу имати своје игумане и исповеднике-духовнике у свом манастиру, али не и “духовнике” изван и изнад епископа нити изван и изнад епископске епархије, изван литургијске заједнице свих верних у једном Телу Христовом. Монаси и манастири изван и изнад месних епископа постоје само у Римокатоличкој, папској Цркви.

Кренули су – група или групице монаха – за Артемијем... Куда? И у шта? У заузимање села (као Лозница изнад Чачка) или у отимање, запоседање, присвајање приватних цркава (као у селу Љуљци код Враћевшнице) у туђим епархијама! Зар у томе не личе на Мирашеву секту у Црној Гори? На какав је пут или страпутицу Артемије покренуо ове лутајуће монахе и монахиње? И шта ће бити са њима кад Артемије, као и сви ми, умре? Ко ће им онда – и где – бити “духовник”?

Владика Артемије као да мисли да остали епископи немају духовне деце или да и не знају шта су то *духовна деца*. Не

мисли ваљда само он да се позива на речи апостола Павла упућене бурним, свадљивим, лакораздељним Коринћанима? Ево тих речи: „...Ако и имате и хиљаде учитеља у Христу, али немате много отаца. Јер вас у Христу Исусу ја родих Јеванђељем” (I Кор. 4, 15). Али Павле је био апостол, а апостоли су били оснивачи и утемељивачи Црква (осим ако епископ Артемије не мисли да је он “основао” Рашко-призренску епархију, како је несмислено и нерасудно учинио, вероватно ради неких бедних правних узуса и користи).

Надаље, епископи су, као наследници светих апостола, бринули о својим **географски одређеним Црквама** (парикијама/еноријама), сходно Павловим речима: “Пазите на себе и **на све стадо** – а не само на *изабрану* “духовну децу”, незреле калуђере и калуђерице – у коме вас Дух Свети постави за епископе да **напасате Цркву Господа и Бога, коју стече крвљу Својом**” (ДАп. 20, 28). И још је Павле говорио: “Ја засадих, Аполос зали, а Бог даде те узрасте.” Он, дакле, не приписује само себи свештенодејствовање *Јеванђеља сјасења* Христа, Спаса свију, нити спасење верних своди на себе. Иначе, он их већином није крштавао (I Кор. 1, 11-17, где се види да су се Коринћани делили по томе ко их је крстио), док је Артемије сâм, лично и искључиво, монашио! Напротив, Апостол спасење своди на Христа и зато не проповеда себе него Њега, Распетог и Васкрслога, Њега Који је Љубав и Који духовном љубављу ствара, конституише, Цркву Своју као Заједницу Љубави. А на крају Посланице Јеврејима поручује свима: “Спомињите своје старешине, који вам проповедаху реч Божју; гледајући на свршетак њиховог живота, подражавајте веру њихову.” А та вера јесте: „Исус Христос је исти јуче и данас и довека.” Па додаје: “Слушајте старешине своје – *не само једнога јединога* – и повинујте им се, јер они бдију над душама вашим, пошто ће

одговарати за њих, да би то с радошћу чинили, а не са уздисањем, јер вам ово не би било од користи” (Јевр. 13, 7 – 8. 18).

Владика Артемије је поделио своју паству, Богом му поверену, па и своје монаштво, још и пре овога, – несрећним фаворизовањем само Симеона, “јединога сина”; остали (Теодосије, Михаило и други) били су... шта? Знамо њихову тугу и уздисање око тога, – а сада је поготову створио поделу у монаштву, па је то покушао и у народу. Он је тај који је унео, и уноси, “немир и раздор” у Епархију распетога Косова и Метохије, а то чини и секташка група његових монаха, па онда то стурају на друге, на нас који смо и долазили и сада дошли да народу Божјем са љубављу помогнемо, па нас још и клевета. Он и харангира позивањем на ”егзодус народа”! (Срећа је у несрећи што се тај “егзодус” свео на одлазак педесетак бунтовника, монаха-немонаха и монахиња-луталица; ово велим зато што су многи и многе од њих већ променили низ манастира, и на Косову и изван Косова.) Остаје да се види какав ће раздор и поделу Артемије створити у Сремској епархији, јер он тамо неће мировати. Већ се чуло да су његови приврженици купили кућу близу манастира Шишатовца (којим ли новцем? – а Епархију су оставили у полумилионском дугу!) и да врбују искушенике. Такође остаје да се види какав раздор се спрема и у другим епархијама, а понајпре у Жичкој и Шумадијској, где су се такви неканонски населили.

Владика Артемије и монаси његови следбеници подсећају, својим схватањем монаштва и духовништва, на организацију римокатоличких монашких редова: генерал реда седи у Ватикану и управља манастирима по свету, независно од локалних епископа. (То долази отуда што је код њих папа изнад

епископâ и његова власт не признаје епископоцентричну, евхаристијску еклесиологију светих Сабора и Отаца, тојест Светог Предања.) Ово Артемијево групашење – против чега су изричито свети канони – личи још на организацију протестантоидних покрета, донедавно доста присутних у Грчкој, као што су *Зои* и *Соџир*, који су такође имали своје “надјурисдикционе” духовнике и стварали раздор у Грчкој Цркви. Зато су и пропали. Подоста су Артемију и артемијевцима слични и грчки старокалендарци, у међувремену поцепани на бар десет међусобно супротстављених јурисдикција које се надгорњавају у „одбрани” Православља, а уствари у разарању Цркве Христове. Уз њих су се у Грчкој однедавно појавили и псевдозилоти “антиекуменисти”, који у канонској Цркви Јеладској заступају и шире праксу „обзиђивања” или „ограђивања зидом” (ἀποτείχισις), што ће рећи одвајања од званичне Цркве, прекидања канонског односа, одбијања да помињу надлежне епископе и да се причешћују са онима који су наводно “екуменисти” и “издајници Православља”. У овом случају, блиски су старокалендарцу Кипријану и његовим „енистаменима” („приговарајућима”, „протестујућима”; злоупотреба израза светог Теодора Студита), са којима је Артемије иначе одржавао својеврсне односе и то се знало у Грчкој, а знали смо и ми у Србији.

Артемије није епархијски епископ, није архипастир стада Христовог, и не може имати – ни у својој бившој, а још мање у другој епископији – групу своје “духовне деце”. Јер, шта је онда месни епископ за те “гостујуће” монахе на његовој канонској територији!? И какав је то епископ, Светом Предању непознат, који, водећи за собом своје “присталице” под видом “духовне деце”, ствара раздор и раскол у заједници Цркве дотичне епископије, а и целе наше Саборне Цркве? И куда их води – без

љубави према браћи у Христу, живим удовима Живога Христа? И како ће се они, та група („парасинагога”), односити према канонском месном епископу и његовој – не Артемијевој! – пастви? Већ видимо, на примеру Епархије жичке, да месног епископа игноришу.

Артемије једноставно нема никакву канонску ни еклисиолошку основу за овакво своје схватање Цркве. У Цркви се спасење не остварује преко “духовника”, поготову не надепископски својеволјно стављеног ван канонских оквира црквенога реда и поретка, него смиреним и самоодречним поштовањем, љубављу и служењем духоданом реду и поретку евхаристијско-епископоцентричне еклисиологије, у којој је и спасење загарантовано у заједништву вере и љубави. Јер, Црква је Дом Очев, заједница Духа Светога и заједница тела и крви Христове, изнад које не може бити никакав “духовник” или “духовни отац”. Уосталом, оба појма су непозната у светим канонима.¹

¹ Артемије се вероватно позива на монашку традицију, али она може бити важећа само у оквиру канонско-благодатне надлежности и благослова епископа као главе локалне Цркве, а не надлежности неког “епископа без епископије”. Да је исповест потребна и спасоносна за хришћанина, а поготову за монаха, то је јасно код свих светих Отаца. Али која, каква и код кога исповест? Пише свети Анастасије Синаит: “Ако нађеш духовног мужа (ἄνδρα πνευματικόν), искренога, који те може исцелити од греха, исповеди се њему без стида и са вером, као Господу, а не као човеку.” Притом цитира Прву посланицу Јованову(1, 9), а тај контекст показује да само крв Сина Божјег очишћује од греха онога ко смирено признаје да је грешан и каје се за грехе (*Пишања и одговори*, 6: PG 89, 372). Даље свети Анастасије наводи многе Оце Истока, који говоре да исповест треба да буде искрено исповедање својих, а не туђих грехова, и да само тако опрашта Бог, а не човек. – Шта ли Артемију исповедају његова “духовна деца” кад и даље бунтују против црквеног реда и поретка и руже и клеветају своје канонске епископе, а и Свети Синод, Сабор, Патријарха? Њихово недавно “Отворено писмо” администратору Епархије рашко-призренске, митрополиту Амфилохију, најбоље потврђује какви су плодови Артемијевог “духовништва” над таквим монасима: они немају ни слово *м* од монашког образа и завета, чија је срж и суштина смирење, покајање, послушање, одрицање од своје старе грешне воље, самохвале, самооправдања.

Шта представљају групе и групице артемијеваца, расејане по Србији, осим знак да Артемије практично већ ствара **еклисиолошки раскол**? Он, који себе назива „борцем за веру”, – а и његова парасинагога пропагира да је он „једини борац за веру”, – уствари гази и пориче и свете каноне и Свето Предање и ствара, без љубави и заједништва, нове, неправославне, нецрквене, неканонске, нелитургијске теорије о некој имагинарној, виртуелној еклисиологији, па, самим тим, и о некој новој сотириологији, изнад и изван канонско-литургијских, светопредањских, благодатних, агапијских граница Цркве Православне, тако дивно описаних код Апостола народâ Павла, у Посланици упућеној бурним Коринћанима (гл. 10 – 15), где доминира свето Сабрање заједно = Литургија љубави, вере, заједничкога Причешћа и наде на васкрсење свих у Једноме Лично-Саборном Христу. (Нећемо се ваљда враћати у времена давно превазиђене напетости између Цркве и “харизматика” какви су били припадници секти евстатијеваца и катара, јереси масалијанаца и богумила? Узгред буди речено, било би тужно и смешно сматрати Артемијеву парасинагогу за некакве “харизматике”.)

Хоће ли се у Српској – Светосавској и мученичкој – Цркви зачињати нека нова, *елитистичка* еклисиологија и сотириологија? Посреди је еклисиологија и сотириологија која учи о спасењу не кроз Христа и у Христу Сину Божјем, у Цркви као богочовечанском Телу, благодаћу канонски предаваном и приманом кроз епископе и свештенство, кроз међусобно прожимајуће се парохијске и монашке заједнице, него преко неких личних веза са “духовником”, који важи као једини спроводник благодати. Секташки покрет артемијеваца има не само теолошки већ и психолошки искривљен, неправославан профил, „имиц” туђ саборном Православљу. Артемијевци,

штавише, настоје да пред нашим наивним народом фалсификују свете и црквено-саборне ликове Аве Јустина и Владике Николаја и да их представе по својој, а не Христовој, „слици и прилици”. Покушавају да овим светитељима, савременим светим Оцима свеукупне Православне Саборнокатоличанске Цркве у свету, правдају своју садашњу нерасудну, цркворушитељну борбу “са ветрењачама”, своје праћакање против бодила, говорећи лицемерно и бунтовнички: “Нисмо расколници; нећемо у раскол; признајемо свете Тајне Цркве, али једноставно хоћемо да се оградимо од оваквих архијереја који прогањају нашег духовног оца и не дају нам канонски отпуст...”

Истовремено, наравно, „заборављају” шта су све изrekli, написали и урадили за последњих неколико месеци, од половине фебруара до данас. Нажалост, настављају да тако говоре, пишу, чине. Њихов “духовник”, владика Артемије, бира са ким ће саслуживати, а они бирају ко ће им бити епископ, да ли човек њихових назора или неки “новотарац” и „експонент Синода“, док неке од њих директно подозревају – и „непогрешиво” прозивају – у “јереси“, у папизму, екуменизму, глобализму и каквим све још не –*измима*. Све што се са Артемијем и њима збива они сматрају “монтираним”, а не виде колико је *монтиран* сав њихов псевдозилотски лик, колико је карикирано обличје монашког образа и до које мере им је деформисана и дефектна – заиста **секташка** – еклисиологија и сотириологија, у којој нема православног етоса и итоса христоводобне и црквиградитељске љубави, православног смиренуумља и трезвоумља, црквиоумља и христовуумља.

По свему судећи, Артемије мисли да је њему дозвољен боравак у једном манастиру на начин којим ће његова секта моћи да остварује своју искривљену еклисиологију и

елитистичку сотириологију, боље рећи своју парасинагогу, своју парацркву. Он је, нажалост, усамљени епископ у нашој Цркви који за себе мисли да је он Синод и Сабор, сâм са својом „духовном децом” и за своју “духовну децу”. То је тужно, жалосно и пагубно издвајање, одвајање од осталог црквеног тела Божјег народа у земљи Светога Саве и светих Николаја и Јустина, који никада не би ни помислили на такву хулну могућност. Јер, то су били црквоградитељи, а не цркворушитељи: чинили су све за Христа, а ништа за себе и своју ташту славу и сујету.

Да ли владика Артемије тера да истера “своју правду” или жели **мир и љубав у Цркви**? Свети Златоуст – чије речи ћемо навести мало ниже – говорио је и писао и, мада неправедно прогањан, онако се понашао како је говорио и писао: ”Ништа тако не љути Бога као разделити Цркву” (Омилија 11, 4 на Посланицу Ефесцима: PG. 62, 85). Ако владика Артемије сматра да му је учињена неправда, зашто радије не поднесе неправду, Христа ради, него дели народ Божји и цепа нешивену Ризу Христову? Он око себе и свог имена ствара јевтини мит „мученика” и „прогнаника” (притом са вапијућим контрастом – тајним рачунима у банкама!), а за њим и са њим то чине и његови монаси-немонаси, који се још хвале да су „духовни хајдуци” (!). Управо је свети отац Јустин говорио и писао против „хајдуковања” и хајдучије у Цркви, а ни сâм није „хајдуковао” као што то данас желе и раде ове надмене карикатуре од монаха. Они, наиме, опет иду по Косову и Метохији и мирном народу говоре против Цркве коју воде Патријарх и епископи иако су Патријарх и епископи сасвим недавно, на седници Синода, саветовали епископу Артемију да их смири и умири.



Треба ли да владику Артемија као свршеног теолога, доктора теологије и професора, подсећамо на еклисиологију светог свештеномученика Игнатија Богоносца? Ево шта нам поручује свети Игнатије:

„Да се сви старамо да буде једна Евхаристија, као што је једно Тело Господа Исуса Христа, и једна Чаша сједињења крви Његове, један Жртвеник, један Епископ са презвитерима, ђаконима и народом Божјим, и да сви следујемо Епископу – *не каже: духовнику* – као Исус Христос Оцу, и да они који припадају Цркви ништа без Епископа не раде, и да је само она Евхаристија сигурна која је под Епископом и оним којем он дозволи; и где је Епископ (*не каже: где је духовник*), онде нека буде и народ, као што, где је Исус Христос, тамо је Католичанска (=Саборна) Црква, и да ништа није могуће радити без Епископа, ни крштавати, ни сабрања љубави чинити, него само оно што Епископ потврди, то је и Богу угодно.”

И да завршимо речима светог Игнатија: „Добро је, дакле, отрезнити се док времена имамо, и Богу се кајати. Јер је добро знати Бога и Епископа; ко поштује Епископа, поштован је од Бога, а ко тајно од Епископа нешто ради, тај ђаволу служи” (Посланице Ефесцима и Смирњанима).

Подсећамо и на богословље светог Иринеја Лионског, чије схватање Цркве и епископа у њој овако сажима отац Јустин у својој *Доџмајници* (књ. 3, стр. 244): „Истинско знање – јесте учење апостола, и првобитно устројство Цркве у васцелом свету, и

карактер Тела Христовог, који се састоји у наследности епископâ, којима су апостоли предали Цркву која је свуда; и она је у свој пуноћи дошла до нас, са верно очуванима Светим Писмом и Предањем (*О јересима* 4, 33, 8).” Ово исто, мање-више, понавља и Свети Сава у својој жичкој *Беседи о њравој вери* (1-3, 11-12).



Да подсетимо брата Артемија и на пример светих Отаца и Учитеља Цркве – Григорија Богослова, Јована Златоуста и Фотија Великог!

Григоријево добровољно повлачење са цариградскога трона – на Васељенском сабору 381. године, због клеветâ неких епископа – није било “кршење канона”. О оставци епископа постоји иначе јасно изречен саборни став Цркве у 16. канону Прводругог сабора: “Кад он сâм (епископ) добровољно поднесе оставку на епископију... (αὐτὸς ἐκὼν τὴν ἐπισκοπὴν παραίτησεται).” Дакле, брат Артемије не треба да слуша лоше суфлере, јер онда испада да је и Свети Сава, када се својом вољом повукао – прекршио канон! Али вратимо се светом Григорију: он се повукао ради мира и слоге у Цркви. Није даље „истеривао своју правду” него је смирено, по потреби Цркве, поново неко време управљао епископијом у Назијанзу, одакле се опет повукао у многожељени мир. Своју људску жалост због нереда у Цркви и понашања појединих епископа изразио је у дивним, молитвеним, гдекада сетним и сузним песмама, а своју браћу епископе подстицао је у писмима на изградњу Цркве, а не на њено разарање и стварање парасинагогâ.

О Златоусту пак пише његов ученик Паладије, епископ хеленопољски:

„Кад је већ дошло до *саборчића ѿод храсѿом* (403.), који је држао Теофил Александријски са тридесет девет епископа (а који ће осудити Златоуста), и Јован био позван, око њега су седели четрдесеторица епископа у триклину епископије. Њима је Јован са дивљењем рекао: *Молиѿе се, браћо, и љубиѿе Хрисѿа, али немојѿе да неко збоѿ мене изѿуби своју Цркву... У молиѿвама својим сећајѿе се мене... Такав је овај живоѿ, и добра њеѿова и зла ѿролазе... Као шѿо рекох, Цркве своје немојѿе найушѿаѿи. Јер, није од мене ѿочело учење Хрисѿово, ниѿи ће се са мном завршиѿи. На питање Евлисија, епископа Апамије у Витинији: *Шѿа ако нас ѿрисиле да, држећи Цркве, сѿуѿимо у оѿиѿење с њима и ѿоѿиѿшемо?*” Златоуст је одоворио: *Сѿуѿиѿе у оѿиѿење, да не ѿоцеѿаѿе Цркву* (Κοινωνήσατε μὲν, ἵνα μὴ σχίσσητε τὴν Ἐκκλησίαν), *али немојѿе ѿоѿиѿисиваѿи моју осуду, јер нишѿа не знам на себи шѿо је досѿојно сврѿнућа*” (Дијалог о животу Јована Златоуста, гл. 8: PG 47, 27 – 28).*

Исто тако, Паладије наводи речи Златоустове речене његовим духовним кћерима пред сâмо изгнанство:

“Ушавши у крстионицу, позва Олимпијаду, која је стално била при цркви, са Пентадијом и Проклом, ђаконисама, и Силваном, женом блаженог Неврудија, која је благољепно украшавала своје удовиштво, и рече им: *Ходиѿе овамо, кћери, и чујѿе ме! Моје сѿвари су свршене, како видим; ѿуѿ свој сам завршио и лице моје нећеѿе више видеѿи... А ово вас молим: немојѿе да вам*

неко ѿрекине ваше уобичајено сѿварање о Цркви, и ко ѿод буде доведен до рукојоложења (за архиејискојѧ), ѿо сагласносѿи свих, немојѿе да осѿораватѿе ѿу сѿвар. Сагнѿиѿе глѧву своју као Јовану, јер Црква не може битѿи без ејискојѧ (οὐ δύναται γὰρ ἡ Εκκλησία ἄνευ ἐπισκόπου εἶναι), и ѿако ѿеѿе битѿи ѿомиловане (=сѿасене). Сеѿајѿе ме се у својим молиѿвама” (исто, гл. 10: PG 47, 35).

Што се тиче светог Фотија, неправедно свргнутог са трона и затвореног у један манастир, светитељ није показао никакву црквоборност нити је подстицао било кога да бунтује и тражи његову одбрану. Када му је суђено, под патријархом Игнатијем и папским изасланицима, био је миран и говорио (можда са мало ироније): “Ви нисте од овога света, ја сам од овога света.” Кад је патријарх Игнатије умро, а Фотије враћен на своју катедру, он је следеће године Игнатија унео у диптихе светих. Игнатијеви следбеници, међутим, цариградски студитски монаси, ширили су – и претходно и сада, за време Фотијевог другог патријарховања – врло ружне клевете против њега, писали римском папи и, хвалећи га до неба, били од њега примани, иако је то било неканонски и са њихове и са папине стране.

Али Фотије се није светио. Само је на Великом сабору 879. – 880. године донео канон који сузбија папске претензије на примат и на право апелације и одређује да канонске одлуке цариградског патријарха имају бити признаване у Риму, без испитивања, и обратно – римског у Цариграду. Још одређује да се постојеће првенство римскога престола не сме проширивати или новачити, ни сада ни убудуће (види *Свешѿени канони Цркве*, стр. 417). Овај Фотијев Велики сабор, који себе назива *Свеѿи и*

васељенски сабор – а од многих православних (Валсамон, 12. век; Нил Родоски, 14. век; епископ Никодим Милаш) сматран је за *Осми васељенски сабор* – донео је и познату догматску одлуку којом се забрањује мењање Символа вере, што је значило осуду уношења латинског додатка *Filioque* у осми члан Символа.

Али следбеник патријарха Игнатија, Никита Пафлагонијски, савременик светог Фотија, написао је једно срамно *Житије Фотијево*, препуно лажи и клевета, извртања истине и блаћења овог Стуба Православља (за разлику од Игнатија, који је признао папски примат на псевдосабору 869/870. године).

Овај случај има, нажалост, доста сличности са случајем владике Артемија: њему живоме његови поклоници пишу “житије”, а исти они најцрње блате и изругују Патријарха, Синод, Сабор и најугледније архијереје наше Цркве, и то не само код нас него и у иностранству. Небивала појава у историји Цркве, антицрквени сајтови Артемијевих “следбеника и бранилаца”, најбољи су доказ њихове антицрквене, скоро инферналне свести и нечисте савести. Владика Артемије се никада није оградио ни од једног написа објављеног на тим сајтовима, а зна врло добро, као и ми и многи други, да те срамне антицрквене текстове пишу његова “духовна чеда”, најобеснији и најразуларенији монаси, садашње коловође парасинагоге која, нажалост, носи његово име, и остаће везана за његово име. (Истина, било је и нерасудних присталица Златоустових, названих *јованијима*, који нису послушали његов савет и били су ван општења Цркве, али су брзо нестали. У новије време пак постојала је истоимена секта – *јоанији* – која је злоупотребљавала име светог Јована Кронштатског, али које се он одрицао и анатемисао је.)

Хоће ли брат Артемије показати достојанство и духовни узраст какав доликује православном јерарху, архипастиру и богослову, ученику светог Оца Јустина, земљаку светога Владике Николаја, а на славној и мученичкој Рашко-призренској и косовометохијској епископској епархији наследнику блаженога спомена Павла, епископа и патријарха? А био је, мање-више, такав више од једне деценије, све док није потпао под фатални утицај фаталног – и за њега и за Цркву – Дејана Виловског и сличних му псевдозилота. Или ће, ако већ није, постати жртва јевтиног мегаломанског мита? Посреди је мит о “једином борцу за Истину” (слоган његових секташа гласи: Истина је само једна – Владика Артемије), о „једином браниоцу Православља, Српства, Косова”, – и остале нерасудне и безумне фарисејске самохвале.

Боже, милосѣив буди мени грешноме! – за многе грехе, па и за ово што написах.

+ Еп. Ат.